

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2008-06-13

Närvarande: F.d. regeringsrådet Rune Lavin, regeringsrådet Nils Dexe och justitierådet Lars Dahllöf.

Lissabonfördraget

Enligt en lagrådsremiss den 29 maj 2008 (Statsrådsberedningen) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av departementsrådet Kristina Svahn Starrsjö och ämnesrådet Nina Stubbe.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Lissabonfördraget om ändring av fördraget om Europeiska unionen och fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen (Lissabonfördraget) innehåller ändringar och tillägg till nuvarande grundläggande fördrag inom unionen (EU). Regeringen avser att föreslå riksdagen att Lissabonfördraget och de protokoll som har förtecknats i slutakten till fördraget godkänns. Det föranleder den föreslagna ändringen i lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen (anslutningslagen). Förslaget innebär främst att Lissabonfördraget läggs till i lagens förteckning över fördrag och andra instrument som skall gälla här i landet.

Genom Lissabonfördraget överläts viss ytterligare beslutanderätt till EU. Riksdagens möjligheter att överlåta beslutanderätt inom ramen för samarbete inom EU regleras i 10 kap. 5 § första stycket regeringsformen. Överlåtelse får inte ske av beslutanderätt som rör principerna för statsskicket. Vidare förutsätter en överlåtelse att fri- och rättighetsskyddet inom det samarbetsområde till vilket överlåtelsen sker motsvarar det som ges i regeringsformen och i den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen).

Lissabonfördraget innebär i stora delar en omarbetning av fördraget om upprättande av en konstitution för Europa (det konstitutionella fördraget) som Europeiska rådet enades om i juni 2004 men som inte genomfördes. Mot bakgrund av detta fördrag beslutade regeringen år 2005 på motsvarande sätt som nu är fallet att inhämta Lagrådets yttrande över ett förslag till lag om ändring i anslutningslagen.

Lagrådet såg då som sin främsta uppgift att utreda om Sverige kunde ansluta sig till det konstitutionella fördraget utan föregående grundlagsändring. Lagrådet fann därvid i sitt yttrande den 28 juni 2005 att fördraget kunde antas utan att regeringsformen ändrades. Lagrådet anförde bl.a. följande:

Sammanfattningsvis kan Lagrådet inte se att de befogenheter som Europeiska unionen tilldelas genom fördraget, vare sig kvantitativt eller kvalitativt, rör principerna för det svenska statsskicket i den mening som avses i 10 kap. 5 § regeringsformen. Fri- och rättighetsskyddet måste alltså anses stå i nivå med det i regeringsformen och Europakonventionen. Ett godkännande av fördraget och den därav föranledda överlåtelsen av beslutanderätt kan mot denna bakgrund ske utan grundlagsändring.

Lissabonfördraget motsvarar i princip det konstitutionella fördraget. I förhållande till sistnämnda fördrag är enligt Lagrådets uppfattning de ändringar som har gjorts i Lissabonfördraget inte av det slaget att de är av någon betydelse vid bedömningen av om förutsättningarna i

10 kap. 5 § första stycket regeringsformen för överlåtelse av beslutanderätt är uppfyllda eller inte. Lagrådet finner inte att några nya omständigheter har tillkommit som kan ändra den uppfattning som Lagrådet redovisade i det tidigare yttrandet. Lagrådet anser således att det inte finns något hinder att ta upp Lissabonfördraget bland de fördrag som anges i anslutningslagen. Inte heller i övrigt har Lagrådet någon erinran mot lagförslaget.